

Mark- och Miljöödomstolen
Östersunds tingsrätt
Beredningsjurist 1
mmd.ostersund@dom.se

2016-06-14

Mål nr 1069-16

Yttrande med anledning av inlagor från Länsstyrelsen i Gävleborgs län och Skärså Fiskareförening.

Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige vill inledningsvis kommentera de inlagor som domstolen delgivit oss.

Yttrande från Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Det måste vara ytterst ovanligt att skarven i Hälsingland påbörjar sin häckning först i maj månad, vilket länsstyrelsen hävdar sker regelbundet. Detta kan ske i helt nyetablerade kolonier, med låg genomsnittsålder hos fåglarna, men i etablerade kolonier är det snarare motsatsen som gäller: Storskarven hör till de arter som inleder sin häckning tidigt. I Stockholms skärgård, som är bäst studerat i detta avseende, inleds äggläggningen normalt under mars månad. Detta måste också vara vanligt i Hälsingland, särskilt ett år som detta med en tidig vår (mer om detta senare). I detta sammanhang kan nämnas att storskarvarna på ön Fyrholmen vid Höga Kusten i Ångermanland norr om Härnösand ruvade i ett stort antal bon redan 8 april i år.

I vilket fall som helst borde länsstyrelsen ha undersökt förhållandena på Vitoren och Tvågranskär innan man gav tillstånd till en så sen start för skrämselfågargärder som den 20 april.

Med tanke på att det var sent på säsongen, måste det också sägas vara dålig myndighetsutövning av länsstyrelsen att ge tillstånd till åtgärder som kunde sättas igång omedelbart. Det fanns alltså inget som helst utrymme för ett överklagande som kunde ha förhindrat åtgärderna. När beslutet delgavs allmänheten var skadan redan skedd. Länsstyrelsens kommentar att man förutsätter att villkoren i beslutet följs av sökanden är också märklig och kan inte ses som något annat än en efterkonstruktion. Under punkten 3 erkänner även länsstyrelsen att beslutet är svårt att genomföra och att andra arter, liksom skarvar som redan lagt ägg, inte får störas. Under sådana förutsättningar borde självfallet inget beslut fattats.

Länsstyrelsen hade med en mycket enkel sökning på www.artportalen.se kunnat se att det på Vitoren våren 2015 fanns en för Hälsinglands vidkommande mycket stor koloni med gråhägrar. En sådan sökning skulle definitivt ha inneburit en varningsklocka, men uppenbarligen gjordes det aldrig någon sådan efterforskning.

Som vi ser det, är länsstyrelsens beslut ett grovt felsteg och dessutom ett brott mot länsstyrelsens egna intentioner när det gäller förvaltning av storskarv i Gävleborgs län.

Yttrande från Skärså Fiskarförening

Föreningen hävdar att man utfört en "okulärbesiktning av ön" och att man då inte kunde se några tecken på att fåglarna börjat lägga ägg. Eftersom det stora flertalet bon ligger högt placerade i träd, krävs omfattande klättring för att konstatera äggläggning. Någon sådan har uppenbarligen inte förekommit.

Föreningen hävdar också att det varit en kall vår, vilket inte alls stämmer med de verkliga förhållandena. Bortsett från dagarna just före bekämpningsåtgärden var våren tidig och varmare än normalt, något som framgår av de månatliga sammanfattningarna från SMHI (<http://www.smhi.se/klimat/manadens-vader-och-vatten/sverige>).

Rapporten för mars månad sammanfattas med följande meningar:

"Månaden blev varmare än normalt i hela landet, varmast i förhållande till normalt i norra delen av landet. Värmen kulminerade den 15 då Haparanda, vars mätserie startade 1859, satte nytt värmer rekord för marsmånader med 11,8°C."

Rapporten för april sammanfattas så här:

"Första halvan av april bjöd på vårvärme och flera soliga dagar. Den andra hälften av månaden blev betydligt svalare och ostadigare med mycket skurar och även snöbyar."

Fram till mitten av april var alltså vädret varmare än normalt, vilket också innebar en tidig häckningsstart för många fågelarter.

Föreningen hävdar också att den stora kolonin med gråhäger (40 ex. 23 maj 2015 enligt www.artportalen.se) som funnits på Vitoren blivit bortjagade av skarvarna: "De hägrar som försökte etablera sig på ön under tidig vår blev effektivt bortjagade av skarven." Detta förefaller mycket märkligt eftersom det är vanligt att storskarvar och gråhäger häckar tillsammans. Föreningen hävdar också att "inga andra fåglar har heller haft möjlighet att etablera sig på ön på grund av det stora antalet . . . storskarv på ön." Även detta påstående är märkligt eftersom det snarare är regel än undantag att andra arter just söker sig till skarvkolonier för att dra nytta av det relativa skydd som skarvarna ger mot rovdjur och rovfåglar.

Sammanfattning

Även om tillståndstiden löpt ut är det av värde för framtida handläggning att Mark- och Miljödomstolen upphäver Länsstyrelsens beslut. Det är främst följande saker som vi än en gång vill lyfta fram:

- Beslutet fattas alldeles för sent.
 - Det är inte acceptabelt att påbörja störande insatser på en plats där fåglarna redan börjat häcka.
 - Skarvarna har häckat på denna lokal sedan tidigare varför det funnits gott om tid att ta fram fakta kring häckningsförlopp och ev påverkan på andra arter.
 - Den demokratiska möjligheten att överklaga beslutet sätts åsido då beslutet i praktiken är genomfört innan det blivit allmänt känt.
- Även om beslutet villkoras som det har gjorts här så har Länsstyrelsen uppenbarligen inte lyckats få utföraren att förstå innebörden av villkoren. Såväl häckande skarvar som andra fågelarter störs utan åtskillnad.
- Beslutet saknar grund i Länsstyrelsens egen förvaltningsplan för storskarv. Där är Skärsåområdet inte är upptaget som särskilt känsligt för storskarvsetablering.

Torslanda dag som ovan

Dennis Kraft
Ordförande
E-post: dennis.kraft@BirdLife.se
Tel. 0706-38 09 85